

Poročilo on-line enodnevne šole za bolnike s KVČB, ki se zdravijo z biološkimi zdravili

Maja Kocmut

V sodelovanju z gastroenterološkim oddelkom UKC Maribor in Društvom za kronično vnetno črevesno bolezen (KVČB) je bila organizirana on-line enodnevna šola za bolnike, ki se zdravijo z biološkimi zdravili.

Dne 31. 5. 2021 je strokovno srečanje zaradi pandemije COVID-19 potekalo preko spletnega orodja Microsoft Teams. On-line šole se je udeležilo približno 20 bolnikov s kronično vnetno črevesno boleznijo, kot sta Ulcerozni kolitis (UK) in Crohnova bolezen (CB). Teme srečanja so bile KVČB in biološka zdravila (dr. Andreja Ocepek), cepljenje proti COVID-19 in varnost bioloških zdravil (prim. Cvetka Pernat Drobež), vloga medicinske sestre pri KVČB z biološkimi zdravili (medicinska sestra Alenka Kranberger) ter predstavitev Društva za KVČB (Mateja Saje). Strokovno srečanje se je pričelo ob 18. uri. Zaradi tehničnih težav je s svojo predstavitvijo začela prim. Pernat Drobež in nato tudi vodila PowerPoint predstavitev od dr. Andreje Ocepek.

Cepljenje in varnost bioloških zdravil

Prim. Cvetka Pernat Drobež nam je predstavila, da se pred uvedbo biološke terapije opravijo pri vsakem pacientu pregledi-pulmolog, odsotnost hepatitisa..., ki zagotovijo učinkovitost bioloških zdravil, da ne pride do dodatnih zapletov. Z biološkimi zdravili so možne tudi razne okužbe, zato je potrebno redno spremljanje pacienta ter redno opravljanje krvnih preiskav. Pomembno je, da bolniki sami poskrbimo za ustrezno zaščito kože-oblačila dolgi rokavi, hlačnice, mazanje kože-ne izpostavljanje soncu. Saj je stranski učinek bioloških zdravil lahko nastanek kožnih izpuščajev, suha koža, limfom, melanom, rak na materničnem vratu, osteoporoz... Pomembno je, da smo ob aplikaciji zdravila popolnoma zdravi-brez okužb, prehlada, vročine... Tudi nosečnost lahko načrtujemo v času zdravljenja z biološkim zdravilom-posvet z zdravnikom. Predstavila nam je pomembnost cepljenja proti SARS-CoV-2 za bolnike s KVČB, ki smo na bioloških zdravilih. Poudarila je, da se cepljenje priporoča vsem KVČB bolnikom in da so za bolnike na bioloških zdravilih primerna tako vektorska DNA cepiva (AstraZeneca in Johnson, Johnson) kot mRNK cepiva (Pfizer/BioNTech in Moderna). Prav tako je poudarila pomembnost preventivnega cepljenja proti sezonski gripi, pnevmokoki pljučnici, hepatitisu...

KVČB in biološka zdravila

V nadaljevanju nam je prim. Cvetka Pernat Drobež predstavila KVČB kot so Ulcerozni kolitis (UC) in Crohnova bolezen (CB) z dejavniki tveganja in njihovimi značilnostmi. Pri CB je lahko prizadet celotni del prebavnega sistema od ust do zadnjika. Vnetje zajema celotno debelino stene prebavne cevi in povzroča fistule in ognjke. CB poteka v obliki bolezni na preskok. Lahko je prizadet en del debelega in/ali tankega črevesa, sledi zdravi segment, nato sledi spet prizadet del ... Za UC je značilno, da vedno prizadene danko, se širi navzgor in lahko prizadene celotno debelo črevo. Praviloma pa ne prizadene tankega črevesa ali zgornjih delov prebavne cevi. Vnetje zajame sluznico in se širi brez preskokov torej od danke navzgor preko sigme in levega dela debelega črevesa. Zapleti pri UK se kažejo kot hude krvavitve, toksični megakolon in predrtje črevesja.

CB in UK zdravimo s standardnimi zdravili ter novejšimi biološkimi oz. tarčnimi zdravili. Pod standardna zdravila spadajo aminosalicilati, kortikosteroidi, metotraks, antibiotiki, kalcineurinski zaviralci in tiopurini. Pod biološka zdravila, ki delujejo tudi tarčno spadajo anti TNF alfa protitelesa (Infliksimab, Adalimumab in Golimumab), anti integrinska protitelesa (Vedolizumab), anti intervlevkimska protitelesa (Ustekinumab) in Jak zaviralci (Tofacitinib). Tarčna zdravila se prejemajo intravensko in/ali subkutano (podkožne injekcije) in delujejo točno na mesto vnetja. Kadar Imunosupresivi ali biološka zdravila ne zadostujejo, da je bolnik v remisiji, je potrebno opraviti operativni poseg. Predstavila nam je tudi izzive pri obravnavi bolnikov s KVČB tako pri diagnostiki kot pri zdravljenju. Eden pomembnih izzivov v zadnjem obdobju je COVID-19 in zdravljenjem KVČB v času pandemije. Za bolnike veljajo splošni epidemiološki ukrepi. Prav tako ni dokazov, da bi KVČB bolniki imeli povečano tveganje z okužbo SARS-CoV-2 virusom. Pomembno je, da bolniki, ki imajo učinkovito vzdrževalno zdravljenje za KVČB, le tega ne prekinejo. Poudarila je, da se cepljenje proti SARS-CoV-2 priporoča vsem bolnikom s KVČB. In da se naj cepijo čim prej. Vsa obstoječa cepiva se smatrajo za varna. Cepljenja ni potrebno odložiti zaradi zdravljenja z tarčnimi zdravili. Učinkovitost cepiva pa se lahko zmanjša pri bolnikih, ki v času cepljenja prejemajo sistemski kortikosteroid v višjih odmerkih.

Vloga medicinske sestre pri zdravljenju KVČB z biološkimi zdravili

Med. sestra Alenka Kramberger nam je predstavila vlogo KVČB medicinske sestre. Mora imeti osnovno znanje o bolezni (CB in UC), poznati mora ključne diagnostične postopke ter imeti znanje o vseh možnostih zdravljenja bolezni (standardno – biološko – kirurško). Na kratko nam je predstavila biološka zdravila, ki se uporabljajo za zdravljenje KVČB. Cilj zdravljenja z biološkimi zdravili je, da bolnikom pomaga doseči stanje remisije. Biološka zdravila se hranijo vedno v hladilniku. Naloga medicinske sestre je pravilno poučiti paciente o apliciranju zdravila, ki ga kasneje opravljajo bolniki sami na domu (podkožne injekcije). Zato ti bolniki, ki dvigujejo zdravila v lekarni uporabljajo temu namenjene hladilne torbe, saj le-te poskrbijo za pravilen transport. Dobijo tudi navodila o pravilnem ravnanju z nevarnimi odpadki, kot so injekcije in peresniki. Apliciranje biološkega zdravila v bolnišnici poteka pod zdravniškim nadzorom. Če se pojavijo kakršni koli zapleti, se takoj prekine. V sobi z bolniki je vedno medicinska sestra, ki aplicira zdravilo naravnost v žilo preko infuzijskega sistema. Na dan aplikacije je pomembno, da pacienti zaužijejo dovolj tekočine. Tako kot že prim. Pernat Drobež je tudi sestra Alenka poudarila pomembnost cepljenja proti SARS-CoV-2.

Društvo za KVČB

Udeležence je po predavanju nagovorila tudi predsednica društva KVČB Mateja Saje. Predstavila je društvo in njegovo delovanje. Prisotne je povabila k včlanitvi v društvo saj organizira veliko izobraževalnih dejavnosti kot so enodnevne šole, strokovne ekskurzije, srečanja regionalnih sekcij, športna srečanja... Društvo prav tako nudi informacije in podporo preko telefona osebam z KVČB - KronoFON.

Za konec se je udeležence še pozvalo k razpravi. Ker ni bilo nobenih vprašanj se je šola zaključila ob 19.50.